

Marko Pyhtilä

Mafia ja terrori spektaakkelissa

2005

Sisältö

Lähteet	10
---------------	----

Debord kirjoitti terrorismista Italian 1970-luvun tilanteen pohjalta, mutta hänen päätelmänsä ovat erityisen purevia myös 2000-luvun ”terrorisminvastaisen sodan” kannalta. Hänen mukaansa integroitu globaali speaktaakkeli loi oman vihollisensa terrorismin muodossa, koska se halusi tulla arvioiduksi pikemminkin vihollisensa kuin omien saavutustensa kautta.¹ Kun kylmä sota oli ohi, sekä USA että Venäjä löysivät yhteisen vihollisen terrorismista.

Terrorismin tarina on valtion kirjoittamaa ja se on siksi hyvin opettavainen. Sivullisten ei täydy tietää kaikkea terrorismista, mutta heidän täytyy aina tietää, että verrattuna terrorismiin kaiken muun täytyy olla hyväksyttävää, tai joka tapauksessa rationaalisempaa ja demokraattisempaa.²

Situationistit sanoutuivat irti terrorismista jo 1960-luvulla. Subjektiiivinen syy tähän oli, että terrorismi tarkoitti itsensä uhraamista taistelun, vallankumouksen, aatteen, johtajan tai ideologian hyväksi. Objektiivisesti terrorismi oli huomion herättämistä, speaktaakkelimaista toimintaa, joten valtio saattoi aina rekuperoida sen. Terrorismi oli väärä keino yrittää saavuttaa mitään.³

Debord kirjoitti, että speaktaakkelin ”suurin kunnianhimo on kääntää salaiset agentit vallankumouksellisiksi ja vallankumoukselliset salaisiksi agenteiksi”.⁴ Vuoden 1968 tapahtumien yhteydessä nähtiin, miten kommunistinen puolue toimi valtion ja kapitalismin hyväksi tehokkaammin kuin mikään muu taho. Debordin mukaan oli aivan loogista, että salainen poliisi käytti kaikkia käytettävissä olevia keinoja ja organisoi terrori-iskuja saadakseen yleisen mielipiteen vastustamaan ”terroristeja”.⁵ Näin valtio saattoi esiintyä pienempänä kahdesta pahasta.

Italiassa oli tapahtunut näin, kun 12.12.1969 Milanossa räjähti pommisurmaten 16 ihmistä ja haavoittaen 88:aa. Myös Roomassa räjähti samaan aikaan, mutta siellä ei tapahtunut henkilövahinkoja.

¹ Debord 1990, 24.

² Mts. 24.

³ International Situationniste -lehti 666 (*De la répression IS # 12, 1969*).

⁴ Debord 1990, 11.

⁵ Mts. 24-25.

Hallitus syytti iskuista äärivasemmistolaisia. Kaksi anarkistia pidätettiin, joista toinen kuoli pudottuaan poliisiaseman neljännestä kerroksesta. Poliisi väitti tapahtuman olleen itsemurha. Italialaiset situationistit julkaisivat viikko räjähdysten jälkeen lentolehtisen, jossa väitettiin vallalla olleista käsityksistä poiketen, että Milanon pommi oli suunnattu työläisiä vastaan. Lentolehtisen mukaan valtio käytti samanaikaisesti sekä ”anarkistista korttia” pelotellakseen oikeistolaisia että ”fasistista korttia” pelotellakseen vasemmistoa.⁶

Situationisti Gianfranco Sanguinetti, joka oli yksi yllä mainitun lentolehtisen kirjoittajista, karkotettiin Ranskasta 1971 epäiltynä terroristiyhteyksistä ja joutui jatkuvan poliisivalvonnan kohteeksi kotimaassaan Italiassa. Vuosikausia kestäneiden tutkimuksien jälkeen paljastui, että Milanon ja Rooman pommit oli räjäyttänyt Italian salainen poliisi äärioikeistolaisten avustamana. Tämän Italian terroriaallon aloittaneen iskun tarkoituksena oli ollut hillitä vuonna 1969 tapahtunutta radikaalia vasemmistoliikehdintää, jota kommunistitkaan eivät kyenneet hallitsemaan. Kolme äärioikeistolaista sai tuomion iskusta vasta vuonna 2001.⁷

Tärkeää tässä tavarassa on paketointi ja nimilappu: hintakoodit. Yksi speктаakkelimaisen demokratian vihollinen on sama kuin toinen, aivan kuin speктаakkelimaiset demokratiat itse. Siksi terroristeille ei saa olla turvapaikkoja, ja jopa he, joita ei ole vielä syytetty terroristeiksi, voivat tietysti muuttua niiksi [. . .].⁸

Kun henkilö on luokiteltu terroristiksi, valtio voi hyökätä häntä vastaan avoimen terroristisin keinoin⁹. Terroristeilla ei ole oikeuksia. Vaikka Debord käyttää esimerkkeinä 1970-luvun vasemmistoaktivisteja, olemme myöhemmin nähneet, miten terrorismin nimilappu on sovitettu poliittisten motiivien

⁶ Pavan, Rothe, Salvadori & Sanguinetti: Is the Reichstag burning? Päivätty 19.12.1968. Julkaistu osoitteessa <http://www.cddc.vt.edu/sionline/si/reichstag.html>

⁷ Tapahtumista on paljon materiaalia internetissä, luotettavimpia on esim. <http://www.guardian.co.uk/world/2001/jul/02/philipwillan> Ks. myös Jappe 1999, 102, viite 81, Hussey 2001, 258-259 ja 265, ”Censor” 1997, 47, 50-53, Bracken 1997, 178-179, 185.

⁸ Debord 1990, 25-26.

⁹ Mts. 54.

mukaan entisistä USA:n liittolaisista (Irak ja Afganistan) tarhakettuja vapautaneisiin aktivisteihin Suomessa: lentokonekaapparien lisäksi terroristeiksi on luokiteltu mielenosoittajia ja eläinaktivisteja.

Terrorismi on tuomittava kaikissa muodoissaan

SUOMI ON PITKÄÄN elänyt rauhallisena lintukotona vapaana muun maailman terrorismista. Tilanne muuttuu, jos turkistarhauksen vastustajat ovat tuoreiden tuhopolttojen takana. Ulkomaisia ekoterroristeja matkivat pienryhmät ovat ryhtyneet suoraan toimintaan yhteiskuntaa vastaan.

Eläinsuojelun käsitteet täytyy pitää kirkkaina. Turkistarhauksen, muidenkin asioiden tai elinkeinojen vastustus on jokaisen kansalaisoikeus. Mutta yhteiskuntaa, elinkeinoa tai muita ihmisiä vaurioittava järjestäytyneet väkivalta on terrorismia, toteutetaanpa sitä minkä tahansa aatteen puolesta. Siitä on puhuttava oikealla nimellä, ei tunteisiin vetoavilla pehmosanoilla.

Väkivaltaisen terrorismin henkinen lähtökohta on sama niin ekoterroristeille ja anarkisteille kuin nahkatukille ja muille äärimmäisyysryhmille. Asianomaiset omivat oikeuden päättää, mitä yhteiskunnan ”väärä” lakeja saa rikkoa. Samasta harhaisesta ajatusrakennelmasta kumpuaa myös terroristien harjoittama ihmisten tappaminen autopommeilla ja muilla vastaavilla keinoilla. [. . .]

Terrorismi kaikissa muodoissaan on rotukiihotuksen tavoin tyypillisesti asia, johon lain voimaa ja yleisen lainkuuliaisuuden säilyttämiseen tähtäviä toimia täytyy soveltaa kaikessa ankaruudessaan. Yhteiskuntarauhan järkkäminen saattaa alkaa pientenkin ääriyhmiä toimista.

-Helsingin Sanomien pääkirjoitus 21.12.1995

Yhtäläisyysmerkkien vetäminen massamurhaajien ja eläinoikeusaktivistien välille osoittaa historian ja logiikan tajun katoamista. Debordin mukaan tällainen puurojen ja vellien sekoittuminen kuului speksaakkelin yksisuuntaiseen kommunikaatioon:

Sen tuolla puolen, mikä on tiukasti salaista, speaktaakkelimainen diskurssi tietenkin hiljentää kaiken sen, mitä se pitää epämukavana. Sen kaiken, minkä se näyttää, se eristää kontekstistaan, menneisyydestään, intentioistaan ja seurauksistaan. Se on siis täysin epälooginen. Koska kukaan ei voi asettua sitä vastaan, sillä on oikeus asettua itseään vastaan ja korjata omaa menneisyyttään.¹⁰

Logiikan häviäminen oli seurausta dialogin katoamisesta. Kun stalinismi oli Debordin mukaan haastamaton valhe, joka johti hulluuteen, integroitu speaktaakkeli oli matkalla samaan suuntaan. Debord kirjoitti, että speaktaakkelissa se, mikä joskus koettiin itse, muuttui sarjaksi kuvia, jotka joku toinen oli jo valinnut ja jonka rytmin joku muu päätti. Nämä kuvat olivat kuin tietokoneen nollat ja ykköset, ne olivat vaihdettavissa keskenään, asetettavissa toistensa rinnalle ja niillä saattoi ilmaista kaiken, mutta niiden merkitystä ei kukaan ehtinyt jäsentää itselleen. Tämä speaktaakkelimainen diskurssi ei jättänyt vastaukselle tilaa, ja kun se oli ihmisen ainoa kosketus näkyvään maailmaan, passiivinen katsoja ei voinut tehdä muuta kuin jättäytyä kuvavirran ja asiantuntijoiden vietäväksi.¹¹

Logiikan poissaolo, siis kyvyn päätellä välittömästi, mikä on merkittävää ja mikä on merkityksetöntä tai asiaan kuulumatonta; mikä on yhteen sopimatonta tai mikä voisi hyvinkin olla toista täydentävä; kaikki mitä tiettyyn seuraukseen sisältyy ja samalla kaikki minkä se sulkee pois – suuria annoksia tätä sairautta on tarkoituksellisesti ruiskutettu väestöön speaktaakkelin nukutuslääkäreiden/elvyttäjien toimesta.¹²

Disinformaatio oli keino lakaista ikävät asiat pois näkyvistä. Debord kirjoitti machiavellimaisesti, ettei disinformaatiota pitänyt koskaan käyttää puolustukseen – ja etenkin silloin, kun ei ollut mitään puolustettavaa hyökkäyksen puuttuessa – joten väärän tiedon levittäminen oli ennen kaikkea vastahyökkäyksen keino. Debord muistutti, että kun jokin asia oli nimetty

¹⁰ Mts. 28.

¹¹ Mts. 27-30.

¹² Mts. 30.

disinformaatioksi, se lakkasi oleamsta sitä; vastaavasti siellä, missä sitä oli, sitä ei ole nimetty.¹³

Jappen mukaan integroidun speaktaakkelin pahin vihollinen oli speaktaakeli itse – sen itsensä aiheuttama logiikan, historian- ja todellisuudentajun katoaminen, jossa yhteiskunnan pitkäjänteinen ohjaaminen oli tullut mahdottomaksi.¹⁴ Debordin mukaan tiede oli lopullisesti menettänyt itsenäisyytensä. Tiede oli saanut vaihtoarvon ja muuttunut tulosvastuulliseksi toiminnaksi. Ammattitutkijat olivat pakotettuja muuttamaan ajatteluaan tämän muutoksen myötä, minkä seurauksena he olivat opetelleet puhumaan speaktaakkelin kielellä. Kriittinen tiede oli saanut väistyä sellaisen ”prostituoidun tieteen” tieltä, jonka tehtävänä ei ollut enää ymmärtää tai parantaa maailmaa, vaan ”välittömästi oikeuttaa kaikki, mikä on tapahtunut”. Yhtä lyhytnäköisenä kuin muillakin alueilla, speaktaakeli oli ”kaatanut suunnattoman suuren tieteellisen tiedon puun veistääkseen itselleen pampun”.¹⁵

Yleisen salailun ilmapiirissä ne, jotka saivat jonkin murusen ”salaista tietoa” eivät epäilleet sen luotettavuutta. He olivat Debordin mukaan imarreltuja siitä, ettei heitä pidetty ”edesvastuuttomina”, ja heistä tuli ”eturivissä istujia”, sisäpiiriläisiä, jotka huomasivat omien etujensa vaativan vallan hyväksi työskentelemistä.¹⁶ Kun kaikki palveli speaktaakkelia, suurimmat palkinnot odottivat heitä, jotka keksivät tehokkaimmin täydellistää sitä. Samalla speaktaakelista tuli ristiriitainen, kun eri tahot pyrkivät lisäämään omaa merkitystään muiden kustannuksella.¹⁷

Debord rinnasti integroidun speaktaakkelin mafiaan. Molempien lähtökoh- ta oli, että ne kiistivät oman olemassaolonsa.¹⁸ Kun mafia oli ollut alun perin pelkkä puolustusliittouma, sen edellytykset olivat muuttuneet integroidussa speaktaakelissa, jossa

¹³ Mts. 42-49.

¹⁴ Jappe 1999, 121.

¹⁵ Debord 1990, 39-40.

¹⁶ Mts. 60-61. Debord mainitsee tässä yhteydessä La Boétien teoksen *Discours sur la servitude volontaire*.

¹⁷ Mts. 82.

¹⁸ Mts. 63-64.

salailun täydellinen voitto, meluavan väkijoukon häviäminen, logiikan täydellinen katoaminen, lahjottavuuden ja raukkamaisuuden yleismaailmallinen kehitys, kaikki nämä olivat edellytyksiä sen muuttumiselle nykyaikaiseksi ja hyökkääväksi vallaksi.¹⁹

Debordin mukaan oli virhe asettaa valtio ja mafia vastakkain. Mafia oli tässä maailmassa kotonaan, ja hallitsemalla laitonta kulutusta se hallitsi maailman suurimpia markkinoita. Se oli ”kaikkien kehittyneiden kaupallisten liikelaitosten malli”.²⁰ Myös liikeyritykset, salaiset palvelut ja poliitikot olivat kadottaneet laillisuuden kunnioituksen ja toimivat samalla tavalla kuin mafia. Menestyneimmät sovelsivat toiminnassaan mafian mottoa, ”kun sinulla on tarpeeksi rahaa, voit nauraa laeille”.²¹ Laista tarvitsi välittää vain siinä tapauksessa, että spektaakkelin huomio sattui harhautuksista huolimatta kiinnittymään johonkin ”skandaaliin”. Niinpä Debord mainitsee, että kun Nixon joutui eroamaan Watergate-skandaalin takia, Reagan ei joutunut samaan tilanteeseen Irangate-skandaalista. Kun myöhemmin George W. Bushin hallinto aloitti Irakin sodan valheellisin perustein, tämän edeltäjä Bill Clinton joutui pahempaan tilanteeseen valehdeltuaan seksiskandaalissa. Clinton oli joutua erotetuksi, kun taas Bush valittiin uudelle kaudelle. Kun sodan aloittaminen valheellisin perustein on pienempi rikos kuin valehtelevinen avioliiton ulkopuolisesta seksistä, ei ollut ihme, että viattomuus oli mennyttä.

Kun sosialismia tai työväenaatetta ei ollut enää tasapainottamassa markkinatalouden ylilyöntejä, integroitu spektaakkeli oli voinut sulauttaa itseensä ditkatorisen keskitetyn spektaakkelin piirteitä, kuten poliisivalvonnan, tiedotusvälineiden (itse)sensuurin ja ideologian markkinoimisen. Jos keskitetty spektaakkeli myi ideologiaa ja hajautettu spektaakkeli tavaroita, integroitu spektaakkeli myi ideologian kyllästämiä tavaroita.

Vaikka Debord ei nähnyt enää 1970- ja 80-luvuilla mitään spektaakkelia vastustavaa todellista liikehdintää, vuosituhanen vaihteessa alkanut globaalin markkinatalouden vastustus massamielenosoituksineen oli yksi osoitus

¹⁹ Mts. 65.

²⁰ Mts. 66-67.

²¹ Mts. 70.

siitä, ettei tämäkään speaktaakkelin muoto pystynyt lunastamaan lupauksiin. Samanlaisia tyytymättömyyden osoituksia situationistit pitivät 1950- ja 60-luvuilla tärkeimpinä todistuksina silloisen speaktaakkeliyhdistyksen epäonnistumisesta. Toisaalta tämänkaltaisesta liikehinnästä oli liki mahdotonta saada minkäänlaista johdonmukaista kuvaa, koska siitä ja sen tavoitteista oli tarjolla ristiriitaista ja vääristynyttä informaatiota samalla, kun niiden sanoma vaiettiin kuoliaaksi. Valtamedialle ”globalisaation vastustajat” olivat kiinnostavia eli myyviä vain silloin, kun heistä saatiin kuvia kiviä heittämisessä.

Debordin mukaan salainen poliisi organisoivat ristiriitaisen informaation levittämisen median kanssa. Yleinen mielipide eliminoitiin väärällä informaatiolla ja speaktaakkelimainen globaali markkinatalous kykeni esittämään itsensä ainoana järkevänä ja demokraattisena vaihtoehtona.

Göteborgin keskusta muuttui pelottavaksi sotatantereeksi

Göteborgin keskusta muuttui perjantaina väkivaltaiseksi taistelutantereeksi, kun rauhallisesti alkanut mielenosoitus muuttui kivenheitelijöiden ja poliisin yhteenotoksi pääkadulla. [. . .]

Useat väkivaltaiset mielenosoittajat olivat naamioituneet mustiin huppuihin. Tilanne pysyi kaoottisena tuntikausia, ja poliisilla oli selviä vaikeuksia saada tilanne hallintaansa. Myöhemmin poliisi pidätti kaksi italialaista nuorta mellakoinnin organisoinnista. [. . .]

- Keskisuomalainen 16.6.2001

Göteborgin kaduilla myös poliisi käytti kiviä ja huppuja

Kaikki Göteborgin kaduilla kesällä 2001 kivi kädessä marssineet huppupäiset henkilöt eivät olleet EU:n huippukokousta vastustaneita kansalaisaktivisteja. Osa oli poliiseja, jotka vakoilivat mielenosoittajia, ilmenee Göteborg-komitean raportista.

Huippukokouksen aikana kesällä huhuttiin, että siviilipukuiset poliisit olivat aloittaneet kivenheiton Avenyn-pääkadulla puhjenneen mellakan yhteydessä.

Heidän kerrottiin sen jälkeen päässeen poliisiketjun läpi näyttämällä papereitaan, kertoi Göteborgs-Posten -lehti torstaina.

Muuan poliisikomisario kiistää raportissa provokaatiosyytökset ja ki-
venheiton.

- Keski-suomalainen 17.1.2003

Lähteet

”Censor” (Gianfranco Sanguinetti), 1997, *The Real Report On The Last Chance To Save Capitalism In Italy*, translated by Len Bracken, Fort Bragg: Flatland BOoks (alkuteos *Rapport veridico sulle opportunita di salvare il capitalismo in Italia*, 1975, Ugo Mursia Editore, Milano).

Debord, Guy, 1990, *Comments on the Society of the Spectacle*, translated by Malcolm Imrie, London: Verso (alkuteos *Commentaires sur la société du spectacle*, 1988, Editions Gérard Lebovici).

Hussey, Andrew, 2001, *The Game Of War: The Life and Death of Guy Debord*, London: Jonathan Cape.

Jappe, Anselm, 1999, *Guy Debord*, translated by Donald Nicholson-Smith, Berkeley: University of California Press (alkuteos *Guy Debord*, 1993, Edizioni Tracce, Pescara).

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright
2014 elokuu 26

Marko Pyhtilä
Mafia ja terrori speктаakkelissa
2005

Ote Pyhtilän kirjasta Kansainväliset situationistit – speктаakkelin kritiikki
(Like, Helsinki 2005) s. 165-174. Otteesta on jätetty pois osa siihen
kirjassa liittyvistä lehtileikkeistä. Viitteiden numerointi on muutettu.
Haettu 26.8.2014 osoitteesta <https://takku.net/article.php/20110724152409334>